

Egy tüntetés elé

A rádióskamara felhívását követve szombaton 14 órakor elmegyek tüntetni a Magyar Televízió épülete elé. Tudom, hogy az ilyen döntés veszélyeket rejt magában. A Hankiss-Gombár duó ellen tüntetők mentalitása rossz hírbe keverte, utólagos hatállyal is, az efféle akciókat. Azt remélem azonban, hogy a sajtószabadság védelme más magartásra kötelez, mint a sajtószabadság ellen szervezett akciók.

Le szeretném szögezni, hogy csakis és kizárólag a sajtószabadság védelmében megyek ki az utcára. Erre személyes okom is van, életrajzilag megalapozott. Ennél fontosabb az a felismerésem, hogy a rádió és televízió alvezetőinek legújabb intézkedései a pártállamiság restaurálásának globális stratégiájába illeszkednek. Nem érzek kedvet ahhoz, hogy újból pártállami keretek közt éljek. A népmozgalmi pártállam nem vonzóbb a számomra, mint a kádárista volt. Horthy lovát nem kedvelem jobban, mint Sztálin pipáját. A liberális férgék irtásának nemzeti programját nem tartom lekecsesítőbbnek a láncos kutyák vagy az „ellenforradalmi banditák” elleni hadjáratnál.

Nem azért megyek tehát az utcára, hogy a kisokosokat támogassam, akiknek minden politikai divathoz volt ruhatáruk, és most már a jövő évi módi lebeg a szemük előtt.

Bánó András sem szeretném támogatni, nagyrabecsülésem el-

lenére sem. A jelek szerint elkövette azt a hibát, hogy erősíteni akarta az igazságot. Csakhogy az igazság erre nem szorul rá. Nekünk van újból és újból szükségünk az erősítésre, hogy hűek maradhassunk hozzá. Bánónak szerintem nyilvánosan el kellene ismernie, hogy júniusban a vitatott adás technikai problémáiról pontatlanul beszélt, sőt tán valótlanosságot is állított. Ha erre a néhez lépésre nem szánja el magát, kétes fény vetődik majd a lényegre is, amiben vitathatatlannal igaz van: hogy az Egyenleg 1992. október 23-án 17 órakor nem manipulált a Kossuth téren, nem hamisította meg a történeteket, és nem ő keverte rossz hírbe az országot, hanem a belügyminiszter, továbbá a rendőrségnek azok az irányítói, akik lehetővé tették a szégyenletes botrányt.

Nem vidáman készülök erre a tüntetésre. Szívesebben tüntetnék az Államvédelmi Liga valamelyik akciójának a keretében, vagy mondjuk azért, hogy a homoszexuális párok is házasodhassanak. Nincs inyemre, hogy ismét valamennyiünk alapvető emberi jogaiért kell sikraszálni. Nehezen szánom rá magam az ehhez szükséges patetikus gesztusokra. Azt is tudom, hogy bármit teszünk, bármiképp viselkedünk, szervezeten és rosszindulatúan

felremagarázzák majd. Így hát magyarázkodásra szorulunk mi is, amihez szintén nincs kedvem.

Júniusban Keszthelyen egy tévérel szóló vita alkalmából Nahlik Gábor jelenlétében megjósoltam, amihez nem kellett jóstehetség: hogy a híradósfeljelentők a tévé vezetőségének jóváhagyásával az Egyenleg betiltását készítik elő. Nahlik Gábor hosszú válaszbeszédét úgy jellemezhetem, hogy a mondatok többsége egyenként szintaktikailag elfogadható volt, de nem hangzott el két olyan egymást követő mondat, amely következett volna egymásból. A beszéd riasztóan hasonlított Lucky monológjára, a *Godot-ra várva* című nevezetes színműből. Azóta tudom, hogy az ő problémája nem pusztán politikai és szakmai, hanem orvosi természetű is. A demokráciát fölöttebb veszélyeztetni, ha ilyen gondokkal viaskodó emberek hatalmi pozícióba jutnak.

Az örület visszaszorítása nem pártérdék. A sajtószabadság védelme sem az. Abban a reményben megyek ki az utcára, hogy olyan emberekkel is találkozom majd a Televízió előtt és a Kossuth téren, akikkel egyébként sok fontos kérdésben nem értek egyet. Pluralista felfogású vagyok, pluralista tüntetésre áhítom. És még jobban áhítom olyan közállapotokra, amelyek feleslegessé teszik a tüntetéseket.

Eörsi István

Kedves Kossuth Lajos!

Hozzad fordulunk, mert baj van. Ismét baj van Magyarországon a sajtószabadsággal, melyről te pontosan tudod, mit ér. Hiszen érte tülét három évet, érte csináltad meg az első cenzúramentes magyar újságot, a Pesti Hírlapot, és azt is megszerveztél - 1844-ben, mikor lehetetlennek tétted, hogy tovább szerkeszd a Hírlapot -, milyen az, mikor az újságírókat és az embereket megfosztják a szabad tájékoztatás és tájékozódás lehetőségétől. Ha valaki, te aztán pontosan meg tudod mondani, miért volt annyira fontos 1848-ban a sajtószabadság, hogy Petőfiék első helyre tették a 12 pont megfogalmazásakor.

És most megint baj van. Nem az újságokban, mert szabad sajtó még létezik Magyarországon. Hanem abban a két tájékoztatási intézményben, melyeket te még nem ismerhetted, de elég annyit mondanunk, hogy a magyar polgárok egynegyedéhez csak rajtuk keresztül jutnak el a hírek, és az országlakók fele rendszeresen hallgatja-nézi őket: Magyar Rádióknak és Magyar Televízióknak hívják ezt a két hangos-képes újságot.

A baj már akkor kezdődött, mikor kiderült, hogy a hosszú évtizedek óta először szabadon megválasztott magyar parlament többsége és kormánya úgy gondolja, a két intézménynek nem az embereket, hanem a kormánypolitikát kell szolgálnia. Megdöbbenést volna, ha látod, hogy a XX. század végén még mindig mennyi mindent be lehet vetni a sajtószabadság ellen: nemcsak pénzt, jogot, választ, politikai döntéseket, utcai tüntetéseket, hanem hazugságot, rágalmat is, hogy lejárassák a becsületes tájékoztatás híveit és művelőit, kikézdjék személyes becsületüket. Ezért hosszú ideig álltuk a sarat: de aztán elfogyott erő, lehetőség, meggyengült a tartás. Jöttek a politikai kommisszárok, akik hozták a maguk kommisszáriát, és innentől kezdve a dolog megállíthatatlan volt: műsorok tűntek el, sok újságíró megfosztottak a megszólalás lehetőségétől, másokat megfélemlítettek, és újra működik a cenzúra. A Rádió meg a Televízió megint fegyver lett a kormányzó hatalom kezében, és pontosan azok ellen irányul, akiket egyáltalán a szabad sajtót kitalálták: hisz mi másért volnának az újságírók, ha nem azért, hogy a hatalomnak

mindig kiszolgáltatott embereknél segítsenek kideríteni, megérteni, feldolgozni azt, ami velük történik.

A hatalom, demokratikus ellenőrzés híján, mindig teljes uralomra tör. Most is ez történt. Most sem álltak meg addig, amíg irmagját is ki nem irtották azoknak a műsoroknak, amelyek nem az ő céljaikat szolgálták. Most sem válogattak az eszközökben. Te fel tudod mérni a történetek képtelenségét, ha egy példát mondunk: egy demokratikus ország köztisztelőben álló elnökének ünnepi beszédét faszitta suhancok csúfosan megzavarják. Erről az egyik televíziós újság tudósít. A bosszú nem marad el: ahol, akik mind a Televízióban, mind a kormányzó pártokban szimpatizálnak a suhancok céljaival és módszereivel, koncepció eljárást kezdeményeznek a műsor ellen, és el is érik kemény, egyéves munkával, hogy az megszünjön. Nem maradt fórum az immár teljesen kipucolt Televízióban, ahonnan az ország lakói megtudhatnák például azt, hogy oly régen várt szabadságukat ki mindenki veszélyeztetni. Nem maradt fórum a Televízióban, ahonnan megtudhatnák, mire kell felkészülniük és mi ellen kell védekezniük.

Érted ugye, hogy már régen nem műsorokról, újságírókról, Rádióiról és Televízióiról van szó, hanem a sajtószabadságról? Minden demokrácia legfontosabb alapelveinek és legfontosabb eszközeinek egyikéről, mellyel a polgárok a hatalmat kordában tarthatják. S ha még azt is hozzátesszed, hogy mindez az új életlehetőségek hajnalán történt, hogy a szabadság első három évét a legbefolyásosabb jobboldali politikuskoknak az a törekvése jellemezte, hogy fokontként visszavegyék ezt a szabadságot, akkor azt is érted: nemcsak a nyilvánosságot ölik most meg, hanem az emberek reményeit, hitét, önbizalmát, akaraterét is.

Ugyhogy baj van, nagy baj. Várjuk segítségedet, a tőled megszokott szellemben, és válaszodat is, legkésőbb a jövő esztendő májusáig.

Szellemed erejében és válaszodbizva maradunk hived

Budapest, 1993. október 30-án
a tájékoztatásra szegődött magyar újságírók